

Клим Т. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕВІЗНИКА В АВІАЦІЇ

В останнє десятиріччя розвиток авіаційних перевезень в Україні збільшується за рік приблизно на 20 %. Фахівці прогнозують, що навіть цього року, попри світову фінансову кризу та вкрай нестабільну економічну ситуацію в Україні, авіаційні перевезення залишаться на рівні, не нижчому за рівень минулих років. Можна відзначити, що транспортні операції на сучасному повітряному транспорті як у світі, так і в Україні характеризуються масовістю, ритмічністю та достатньою складністю.

Оскільки перевезення вантажу здійснюються в міжнародному сполученні, тобто коли повітряні судна, вилітаючи з однієї країни, здійснюють комерційну посадку в іншій країні, а сторонами договору міжнародного перевезення частіше за все є представники різних країн, питання відповідальності перевізника регулюється не тільки національним законодавством, але й міжнародними нормативними актами (багатосторонніми та двосторонніми угодами) у сфері цивільної авіації [2, с. 246].

В чинному національному законодавстві існує ціла низка норм, які регулюють правовідносини у сфері здійснення перевезень, і, звісно, норми, які передбачають відповідальність перевізника при здійсненні таких перевезень.

Загальними принципами відповідальності авіаперевізника є принцип обмеженої відповідальності та необхідність доведення вини перевізника. Тому, відповідно до ч. 1 ст. 614 Цивільного кодексу України передбачено, що саме вина є підставою відповідальності авіаперевізника: «особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність за наявності її вини (умислу або необережності), якщо інше не встановлено договором або законом» [1].

Згідно з умовами договору перевезення, якщо перевізник зобов'язується вжити всіх необхідних заходів для уникнення затримки в перевезенні пасажирів та багажу і здійснити перевезення у розумні строки, час відправлення рейсу та тип повітряного судна, зазначені у квитку і в розкладі польотів або в інших опублікованих графіках виконання рейсів, не гарантуються і не є обов'язковою умовою цього Договору. Перевізник має право змінювати час відправлення рейсу. Продавець квитків повинен своєчасно інформувати пасажирів про зміни у розкладі польотів [4, с. 325].

У випадку необхідності перевізник може передати пасажирів для перевезення іншому перевізнику та/або замінити тип повітряного судна, змінити чи відмінити посадку в пунктах, зазначених у квитку. Напередодні відправки рейсу/рейсів пасажир повинен перевірити розклад їх виконання. Перевізник не несе відповідальності за забезпечення стикувальних рейсів, що не зазначені у квитку пасажирів.

За загальним правилом, визначеним ЦКУ, відповідальність перевізника за договором перевезення встановлюється сторонами за домовленістю, якщо інше не встановлено Кодексом, іншими законами або транспортними кодексами (статутами). Стаття 923 ЦКУ визначає, що в разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати іншій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами). Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу (ст. 921 ЦКУ): перевізник за ненадання транспортного засобу для перевезення вантажу несе відповідальність, встановлену договором, якщо інше не встановлено транспортними кодексами (статутами). Однак перевізник вантажу звільняється від відповідальності, якщо ненадання транспортного засобу сталося не з його вини, зокрема в разі припинення (обмеження) перевезення вантажу в певних напрямках, встановленого у випадках і в порядку, передбачених транспортними кодексами (статутами) [1].

Відповідальність перевізника за збереження вантажу виникає з моменту прийняття вантажу до перевезення. Перевізник зобов'язаний доставити вантаж до пункту призначення у строк, передбачений транспортними кодексами, статутами чи правилами. Перевізник звільняється від відповідальності за прострочення у доставці вантажу, якщо прострочення сталося не з його вини. Розмір штрафів, що стягуються з перевізників за прострочення в доставці вантажу, визначається відповідно до закону. Сплата штрафу за доставку вантажу з простроченням не звільняє перевізника від відповідальності за втрату, нестачу або пошкодження вантажу, що сталися внаслідок прострочення.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 44.
2. Цивільне право України. Особлива частина: підруч. / за ред. В. Г. Фазікоша, С. Б. Булеци. — К.: Знання, 2013. – 751 с.
3. Севрюкова І. Ф. Деякі проблеми класифікації цивільно-правових договорів / І. Ф. Севрюкова // Вісник Одеського національного університету. – 2011. – № 15. – С. 63-74.